

Maria FILIPIAK

ROZMOWA
Bibliografia wypowiedzi papieży
Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka
z lat 1978-2019

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I (2005) ss. 1326	V (2009) t. 1, ss. 1439
II (2006) t. 1, ss. 1008	V (2009) t. 2, ss. 980
II (2006) t. 2, ss. 1065	VI (2010) t. 1, ss. 1166
III (2007) t. 1, ss. 1405	VI (2010) t. 2, ss. 1390
III (2007) t. 2, ss. 1065	VII (2011) t. 1, ss. 1072
IV (2008) t. 1, ss. 1280	VIII (2012) t. 1, ss. 960
IV (2008) t. 2, ss. 1099	VIII (2012) t. 2, ss. 952
IX (2013), ss. 336	

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

- I (2013) t. 1, ss. 592
 I (2013) t. 2, ss. 983
 II (2014) t. 1, ss. 938
 II (2014) t. 2, ss. 949

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980 –

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Pogłębiać dialog, by przezwyciężyć podziały* (Przemówienie do Sekretariatu do Spraw Jedności Chrześcijan, 18 XI), NP I, s. 81-83; toż: *Approfondire il dialogo per superare le divisioni*, IGP I, s. 175-179.

1979

2. *Braterski dialog* (Przemówienie do przedstawicieli Organizacji Żydowskich, 12 III), NP II, 1, s. 221-223; toż: *Un fraterno dialogo tra cristiani ed ebrei a vantaggio dell'umanità*, IGP II, 1, s. 528-535.

3. *Postępować naprzód w dialogu z Kościołami prawosławnymi* (Przemówienie do przedstawicieli Fundacji „Pro Oriente”, 29 III), NP II, 1, s. 305-306; toż: *Progredire nel dialogo con le Chiese Ortodosse*, IGP II, 1, s. 736-737.

4. *Słowo i miłość dla owocnego dialogu* (Przemówienie do Sekretariatu do spraw Niechrześcijan, 27 IV), NP II, 1, s. 423-425; toż: *Parole e amore per un fruttuoso dialogo*, IGP II, 1, s. 998-1001.

5. *W rozmowie z Chrystusem o podstawach rodziny* (Audycja generalna, 5 IX), NP II, 2, s. 117-121; toż: *A colloquio con Cristo sui fondamenti della famiglia*, IGP II, 2, s. 234-236.

1980

6. *Dialog wewnątrz Kościoła* (Zapowiedź pielgrzymki do Nursji, 10 II), NP III, 1, s. 144-145; toż: *Annuncio del pellegrinaggio a Norcia*, IGP III, 1, s. 362-364.

7. *Cała Ewangelia jest dialogiem z człowiekiem* (Czuwanie z młodzieżą, 1 VI), NP III, 1, s. 717-723; toż: *Tutto il Vangelo è un dialogo con l'uomo*, IGP III, 1, s. 1617-1629.

8. *Dialog teologiczny jest potrzebny do ukazania naszej chrześcijańskiej tożsamości* (Przemówienie do delegacji Patriarchatu Ekumenicznego z Konstantynopola, 28 VI), NP III, 1, s. 847-848; toż: *Il dialogo teologico è strumento efficace per rivelare la nostra identità cristiana*, IGP III, 1, s. 1905-1909.

9. *Metoda i doktryna św. Tomasza w dialogu z kulturą współczesną* (Przemówienie do uczestników VIII Międzynarodowego Kongresu Tomistycznego, Castel Gandolfo, 13 IX), NP III, 2, s. 321-327; toż: *Il metodo e la dottrina di San Tommaso in dialogo con la cultura contemporanea*, IGP III, 2, s. 604-615.

10. *Wszyscy, zawsze i wszędzie, jesteśmy powołani do współpracy w Ewangelizacji* (Przemówienie w dniu misyjnym, 19 X), NP III, 2, s. 492-495; toż: *Tutti, sempre, dappertutto, siamo chiamati a collaborare all'evangelizzazione*, IGP III, 2, s. 916-921.

11. *Wszyscy potrzebujemy nawrócenia* (Spotkanie z Radą Kościoła Ewangelickiego, 17 XI), NP III, 2, s. 644-648; toż: *Siamo chiamati all'unità nel dialogo di verità e di amore*, IGP III, 2, s. 1253-1257.

12. *Głębia i bogactwo wspólnego dziedzictwa* (Przemówienie do przedstawicieli gminy żydowskiej, 17 XI), NP III, 2, s. 653-655; toż: *La ricchezza della comune eredità ci apre al dialogo e alla collaborazione*, IGP III, 2, s. 1272-1286.

13. *Bezinteresowna posługa wspólnocie wierzących* (Przemówienie do teologów, Altötting, 18 XI), NP III, 2, s. 683-687; toż: *Irrinunciabile dialogo tra teologia e magistero*, IGP III, 2, s. 1332-1338.

14. *Dobroczynny dialog między nauką a teologią* (Przemówienie do laureatów Nagrody Nobla uczestniczących w kolokwium zorganizowanym przez Stowarzyszenie „Nova Spes”, 22 XII), NP III, 2, s. 887-890; toż: *Nella ricerca della verità per l'uomo è benefico il dialogo tra scienza e teologia*, IGP III, 2, s. 1780-1785.

1981

15. *W rozmowie z Bogiem, Ojcem i Miłością* (Przemówienie do młodzieży, 8 III), NP IV, 1, s. 313-314; toż: *A colloquio con Dio, Padre e Amore*, IGP IV, 1, s. 645-646.

16. *W dialogu ze światem islamu zachowajcie zawsze własną tożsamość* (Przemówienie do biskupów z Afryki Północnej, 23 XI), NP IV, 2, s. 328-330; toż: *Nel dialogo con il mondo islamico abbiate sempre presente la vostra identità*, IGP IV, 2, s. 741-744.

17. *Siła i powaga władzy wyraża się w dialogu, nie w przemocy* (Apel w sprawie Polski, 16 XII), NP IV, 2, s. 501-502; toż: *Non è impossibile tornare sulla strada del rinnovamento*, IGP IV, 2, s. 1146-1147.

1982

18. *Wzmocnić inicjatywy dialogu z niechrześcijanami* (Przemówienie do biskupów z Senegalu, 26 I), NP V, 1, s. 107-109; toż: *Intensificate le iniziative per il dialogo con i non cristiani*, IGP V, 1, s. 223-226.

19. *Waszą bronią jest dialog i współpraca* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 16 II), NP V, 1, s. 212-214; toż: *Siete gli specialisti del dialogo e della collaborazione*, IGP V, 1, s. 483-490.

20. *Był Papieżem Kościoła, dialogu i człowieczeństwa* (Przemówienie w Concesio, 26 IX), NP V, 2, s. 436-440; toż: *È stato il Papa della Chiesa, del dialogo, dell'umanità*, IGP V, 3, s. 567-573.

21. *Fakultet teologii jest uprzywilejowanym miejscem wielkiego dialogu między Kościołem a światem* (Przemówienie podczas spotkania z wykładowcami i studentami teologii, Palermo, 21 XI), NP V, 2, s. 837-840; toż: *La facoltà di teologia è il luogo privilegiato del grande dialogo tra la Chiesa e il mondo*, IGP V, 3, s. 1387-1392.

22. *Dialog na rzecz pokoju – wezwaniem dla naszych czasów* (Orędzie na XVI Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 1983 r., 8 XII), NP V, 2, s. 904-912; toż: *Il dialogo per la pace una sfida per il nostro tempo*, IGP V, 3, s. 1542-1554.

1983

23. *Założenia i cele międzynarodowej działalności Stolicy Świętej* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 15 I), NP VI, 1, s. 56-64; toż: *Il dialogo leale per la pace: linea d'azione della Santa Sede e modello dell'attività diplomatica*, IGP VI, 1, s. 119-132.

24. *Przemówienie w Belwederze* (Warszawa, 17 VI), NP VI, 1, s. 726-729; toż: *Che questo difficile momento diventi via di rinnovamento sociale*, IGP VI, 1, s. 1526-1531.

25. *Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego w rezydencji Prymasa Polski*, Warszawa, 17 VI), NP VI, 1, s. 729-731; toż: *Crediamo ancora in mondo diverso, tuttavia non in un altro*, IGP VI, 1, s. 1532-1536.

26. *Sumienie – miejsce dialogu Boga z człowiekiem* (Audienca generalna, 17 VIII), NP VI, 2, s. 109-113; toż: *La coscienza morale è il luogo del dialogo di Dio con l'uomo*, IGP VI, 2, s. 255-263.

27. Pewnego dnia jednym językiem służyć będziemy naszego Ojca w duchu i prawdzie (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego, 11 IX), NP VI, 2, s. 197-199; toż: *Un giorno pregheremo il Padre con una sola lingua in spirito e verità*, IGP VI, 2, s. 452-456.

28. Prawda historyczna o Lutrze niech podtrzyma dialog na rzecz jedności (Orędzie do kardynała Willebrandsa, 5 XI), NP VI, 2, s. 445-447; toż: *La verità storica su Lutero il dialogo per l'unità*, IGP VI, 2, s. 979-984.

29. Radość i niepokój (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 27 XI), NP VI, 2, s. 556-557; toż: *La via del dialogo non rimanga chiusa, sia ridata fiducia a tutti i popoli*, IGP VI, 2, s. 1196-1197.

30. Adwent jest dialogiem z prawdą dla budowania prawdziwej kultury chrześcijańskiej (Audiencja generalna, 10 XII), NP VI, 2, s. 612-615; toż: *L'avvento è dialogo con la verità per costruire una vera cultura cristiana*, IGP VI, 2, s. 1310-1315.

1984

31. Dialog i współpraca między narodami są konieczne do przezwyciężenia napięć w świecie (Akredytacja ambasadora Nowej Zelandii, 12 I), NP VII, 1, s. 28; toż: *Dialogo e cooperazione tra le nazioni necessari per ridurre le tensioni nel mondo*, IGP VII, 1, s. 58-60.

32. Nie ma dnia do stracenia. Narody i bloki muszą podjąć prawdziwy dialog (Przemówienie noworoczne do korpusu dyplomatycznego, 14 I), ORpol. 5(1984) nr 1-2, s. 16-17; toż: *Riproposti il dialogo e il negoziato come uniche strade per giungere a una pace vera*, IGP VII, 1, s. 69-86.

33. Wymiar społeczny jest racją bytu nowoczesnego dziennikarstwa (Audiencja dla dziennikarzy, 27 I), NP VII, 1, s. 81-86; toż: *Ai giornalisti: siamo compagni di viaggi nel servizio di pace tra gli uomini*, IGP VII, 1, s. 172-180.

34. Wszyscy chrześcijanie są wezwani do dialogu z każdym wierzącym (Przemówienie podczas zebrania plenarnego Sekretariatu do Spraw Niewierzacych, 3 III), NP VII, 1, s. 272-275; toż: *Tutti i cristiani sono chiamati a dialogare con ogni credente*, IGP VII, 1, s. 595-599.

35. Pokoju nie można budować bez zastosowania środków społecznego przekazu i bez dialogu (Przemówienie do uczestników zebrania Europejskiej Unii do Spraw Radia, 13 IV), NP VII, 1, s. 471-474; toż: *La pace non può essere costruita senza comunicazione e senza dialogo*, IGP VII, 1, s. 1011-1015.

36. Wspierajcie dialog między narodami (Akredytacja nowego ambasadora Tunezji, 27 IV), NP VII, 1, s. 522-524; toż: *All'ambasciatore tunisino: „Favorite il dialogo fra i popoli”*, IGP VII, 1, s. 1127-1129.

37. Podzielona Korea jest symbolem sytuacji świata (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 4 V), NP VII, 1, s. 571-574; toż: *La sofferenza della Corea divisa è il simbolo del mondo diviso*, IGP VII, 1, s. 1243-1248.

38. Dialog między Kościołem i kulturą podstawowy dla jutra ludzkiego (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Seul, 5 V), NP VII, 1, s. 581-584; toż: *Il dialogo tra Chiesa e cultura fondamentale per il futuro dell'uomo*, IGP VII, 1, s. 1264-1269.

39. Odpowiedzialna prokreacja wymaga dialogu pomiędzy nauką, wiarą i teologią (Przemówienie do uczestników dwóch kongresów na temat małżeństwa, rodziny i płod-

ności, 8 VI), NP VII, 1, s. 746-748; toż: *La procreazione responsabile esige il dialogo tra scienza, fede e teologia*, IGP VII, 1, s. 1637-1642.

40. *Postawa Kościoła wobec wyznawców innych religii* (Dokument Sekretariatu dla Niechrześcijan poświęcony zagadnieniu dialogu i misji, 10 VI), ORpol. 5(1984) nr 6, s. 1, 4-5.

41. *Na drodze ku jedności* (Przemówienie do Światowej Rady Kościołów, 12 VI), NP VII, 1, s. 768-773; toż: *Una lunga storia comune che oggi fa riscoprire la comunione incompleta ma reale che esiste tra di noi*, IGP VII, 1, s. 1684-1694.

42. *Shalom* (Spotkanie ze wspólnotą żydowską, 13 VI), NP VII, 1, s. 790; toż: *Tutti siamo invitati a lavorare per la pace*, IGP VII, 1, s. 1729-1730.

43. *Zachęta dla biskupów greckich do zwiększenia wysiłków na rzecz ekumenizmu* (Przemówienie do biskupów, 25 VI), NP VII, 1, s. 886-888; toż: *I vescovi della Grecia esortati ad intensificare l'impegno ecumenico*, IGP VII, 1, s. 1930-1934.

44. *Pokój na świecie buduje się bez uprzedzeń i na drodze dialogu* (Przemówienie do Międzynarodowej Rady Chrześcijan i Żydów, 6 VII), NP VII, 2, s. 13-14; toż: *La pace nel mondo si costruisce senza pregiudizi e con il dialogo*, IGP VII, 2, s. 29-32.

45. *W sprawach zasadniczych kapłan nie może milczeć* (Przemówienie podczas spotkania z księżmi i klerykami, Montreal, 11 IX), ORpol. 5(1984) nr 9, s. 14-15; toż: *La sfida della secolarizzazione richiede un accrescimento della fede innanzitutto nei sacerdoti*, IGP VII, 2, s. 428-437.

46. *Dialog i kroki ekumeniczne w wierności Ewangelii Chrystusa* (Przemówienie do uczestników posiedzenia Sekretariatu Jedności Chrześcijan, 16 XI), NP VII, 2, s. 611-613; toż: *Dialogo e cammino ecumenico nella fedeltà al Vangelo di Cristo*, IGP VII, 2, s. 1226-1231.

47. *Inicjatywy dialogu należy rozszerzyć na Kościoły lokalne* (Orędzie na uroczystość św. Andrzeja w Konstantynopolu, 26 XI), NP VII, 2, s. 653-654; toż: *Tradurre sul piano locale le iniziative di dialogo*, IGP VII, 2, s. 1311-1313.

48. *Liturgia jest modlitwą, rozmową, słuchaniem i życiem* (Przemówienie do Rady Centrum Akcji Liturgicznej, 30 XI), NP VII, 2, s. 667-669; toż: *La liturgia è preghiera, colloquio, ascolto e vita*, IGP VII, 2, s. 1340-1343.

49. *Popieranie dialogu dla zjednoczenia dzisiejszego świata* (Księga pamiątkowa na cześć kard. Casaroli, 7 XII), NP VII, 2, s. 736-737; toż: *Promuovere il dialogo per unire il mondo d'oggi*, IGP VII, 2, s. 1524-1525.

50. *Sprawiedliwość i dialog jako odpowiedź na przemoc* (Akredytacja ambasadora Peru, 13 XII), NP VII, 2, s. 768-769; toż: *La giustizia e il dialogo come risposta alla violenza*, IGP VII, 2, s. 1582-1584.

51. *Umacniać pokój i sprawiedliwość wśród narodów na drodze konstruktywnego dialogu* (Akredytacja ambasadora Belgii, 20 XII), NP VII, 2, s. 787-788; toż: *Favorire nel dialogo costruttivo la pace e la giustizia tra i popoli*, IGP VII, 2, s. 1618-1620.

1985

52. *Dialog dotyczący jedności chrześcijan powinien zostać wprowadzony w życie ludzi i Kościołów lokalnych* (Przemówienie do grupy ekumenicznej, 7 I), NP VIII, 1, s. 18-19; toż: *Il dialogo per l'unità dei cristiani deve essere incarnato nella vita del popolo e delle Chiese locali*, IGP VIII, 1, s. 32-33.

53. *Wzajemność, solidarność, współpraca* (Przemówienie noworoczne do korpusu dyplomatycznego, 12 I), NP VIII, 1, s. 31-41; toż: *La Chiesa disponibile come luogo di incontro e di dialogo al servizio della causa dell'uomo e della pace nel mondo*, IGP VIII, 1, s. 53-67.

54. „*Motywami duchowymi i idealnymi ożywiającie każde spotkanie, każdy dialog z ludźmi*” (Przemówienie do policjantów, 19 I), NP VIII, 1, s. 76-77; toż: „*Animate con motivi spirituali e ideali ogni incontro, ogni dialogo con la gente*”, IGP VIII, 1, s. 136-137.

55. *Dialog ożywiony umiłowaniem prawdy* (Przemówienie do uczestników zebrania Sekretariatu dla Niewierzających, 22 III), NP VIII, 1, s. 378-381; toż: *Il dialogo con Dio e con l'uomo per non deludere quanti sono alla ricerca della fede e della speranza*, IGP VIII, 1, s. 688-693.

56. List apostolski [...] do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży (26 III), NP VIII, 1, s. 411-435, p. 2; toż: Lettera Apostolica per l'„Anno Internazionale della Gioventù”, IGP VIII, 1, s. 735-747.

57. *Żydzi i chrześcijanie* (Przemówienie do uczestników sympozjum w rocznicę „Nostra aetate”, 19 IV), NP VIII, 1, s. 542-545; toż: *Le relazioni giudaico-cristiane sono parte dell'intima struttura delle nostre rispettive vocazioni*, IGP VIII, 1, s. 1077-1080.

58. *Ekumenizm jest istotną sprawą dla Kościoła* (Przemówienie do delegatów Krajowych Komisji Ekumenicznych, 27 IV), NP VIII, 1, s. 575-578; toż: *L'ecumenismo è vitale per la Chiesa*, IGP VIII, 1, s. 1137-1141.

59. *Miasto spotkań i dialogu* (Przemówienie do mieszkańców Namur, 18 V), NP VIII, 1, s. 772-773; toż: *Namur: luogo d'accoglienza e di rispetto per l'uomo*, IGP VIII, 1, s. 1497-1499.

60. *Zrozumienie i dialog* (Przemówienie podczas spotkania z muzułmanami, 19 V), NP VIII, 1, s. 779-780; toż: *Collaborazione fraterna per avvicinarsi a Dio*, IGP VIII, 1, s. 1511-1512.

61. *Kształtowanie kapłanów leży u podstaw konstruktywnego dialogu ze światem* (Przemówienie do biskupów, 4 VI), NP VIII, 1, s. 885-890; toż: *La formazione sacerdotale è alla base di un costruttivo dialogo con il mondo*, IGP VIII, 1, s. 1710-1719.

62. *Wierność Ewangelii i komunია z Kościołem w ciągłym dialogu pomiędzy wiarą a kulturą* (Przemówienie do biskupów Birmańskich, 7 VI), NP VIII, 1, s. 897-900; toż: *Fedeltà al Vangelo e comunione con la Chiesa nel continuo dialogo fra la fede e la cultura*, IGP VIII, 1, s. 1734-1739.

63. *Eucharystia jest wielką modlitwą o jedność* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami religii chrześcijańskich, 18 VIII), NP VIII, 2, s. 246-247; toż: *Il Congresso Eucaristico di Nairobi esprime l'irrevocabile impegno ecumenico della Chiesa*, IGP VIII, 2, s. 485-487.

64. *Jedność w Chrystusie przekracza podziały kulturalne i etniczne* (Przemówienie do biskupów Singapuru i Brunei, 6 IX), NP VIII, 2, s. 301-304; toż: *L'unità in Cristo trascende le divisioni culturali ed etniche*, IGP VIII, 2, s. 585-589.

65. *Dialog odpowiada na wezwanie Ducha Świętego* (Spotkanie z biskupami Kościoła luterńskiego Ameryki, 26 IX), NP VIII, 2, s. 396-397; toż: *Il dialogo risponde alle sfide dello Spirito Santo*, IGP VIII, 2, s. 775-777.

66. *Brak jedności między chrześcijanami utrudnia ewangelizację* (List do Przewodniczącego Luterńskiego Kościoła w Ameryce, 26 IX), NP VIII, 2, s. 397-400; toż: *La mancanza di unità tra i cristiani rende più difficile l'evangelizzazione*, IGP VIII, 2, s. 778-786.

67. *Pierwszeństwo współpracy na drodze ekumenicznej* (Przemówienie do grupy roboczej COE, 5 X), NP VIII, 2, s. 438-440; toż: *La priorità della collaborazione nel cammino ecumenico*, IGP VIII, 2, s. 860-863.

68. *Do biskupów należy głoszenie i obrona nauczania Kościoła w całej jego prawdzie* (Przemówienie do biskupów Filipińskich, 12 X), NP VIII, 2, s. 472-476; toż: *Ai Vescovi la consegna di proclamare e difendere l'insegnamento della Chiesa in tutta la sua autenticità*, IGP VIII, 2, s. 925-932.

69. *Trzeba wzmocnić modlitwę, studia i dialog, aby móc dojść do jedności wiary w prawdzie* (Przesłanie do Dimitrios I, 30 XI), NP VIII, 2, s. 715-717; toż: *Intensificare la preghiera, lo studio ed il dialogo per giungere all'unità della fede nella verità*, IGP VIII, 2, s. 1392-1394.

70. *Oby Ten, który zapoczątkował w nas dobre dzieło, dokończył go* (Homilia podczas nabożeństwa ekumenicznego, 5 XII), NP VIII, 2, s. 731-732; toż: *Da questo Sinodo rinasca in tutti noi la volontà di unione e di dialogo*, IGP VIII, 2, s. 1420-1424.

1986

71. *Dialog i ewangelizacja* (Przemówienie do Papieskiej Rady Kultury, 13 I), NP IX, 1, s. 50-52; toż: *Il Sinodo 1985: L'inculturazione del Vangelo al cuore della missione della Chiesa nel mondo*, IGP IX, 1, s. 107-110.

72. *O jedność chrześcijan* (Audiencja generalna, 22 I), NP IX, 1, s. 78-82; toż: *La preghiera vicendevole per la ricomposizione della piena unità*, IGP IX, 1, s. 164-172.

73. *Dialog* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami religii niechrześcijańskich, 5 II), NP IX, 1, s. 160-163; toż: *La persona umana ha diritto alla libertà religiosa*, IGP IX, 1, s. 319-324.

74. *Dialog i koordynacja między kulturami* (Przemówienie w bibliotece Malatestańskiej, 9 V), NP IX, 1, s. 656-657; toż: *Colloquio e coordinamento tra le culture*, IGP IX, 1, s. 1302-1303.

75. *Negocjacje i dialog dla wyeliminowania niesprawiedliwości, która towarzyszy wojnie* (Akredytacja ambasadora Iraku, 27 VI), NP IX, 1, s. 966-967; toż: *Negoziato e dialogo per eliminare le ingiustizie che accompagnano le guerre*, IGP IX, 1, s. 1945-1946.

76. *Odpowiedzi na pytania dotyczące wiary, Kościoła, świata* (Dialog z młodzieżą, Lyon, 5 X), ORpol. 7(1986) nr 10, s. 26-29; toż: *Fondata su Cristo la Chiesa ha un avvenire: anche da voi giovani dipende se sarà bello*, IGP IX, 2, s. 850-868.

77. *Szacunek, dialog, współpraca* (Przemówienie podczas spotkania ze wspólnotą żydowską, 7 X), ORpol. 7(1986) nr 11-12, s. 29; toż: *„I nostri rapporti sono nettamente migliorati”*, IGP IX, 2, s. 958-959.

1987

78. *Powołaniem Chile jest porozumienie* (Homilia podczas Mszy św. beatyfikacyjnej, 3 IV), ORpol. 8(1987) nr 4, s. 24-25; toż: *Il messaggio di riconciliazione di Suor Teresa de los Andes*, IGP X, 1, s. 1018-1027.

79. *Jeżeli chcemy być posłuszni poleceniu Pana* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego, Augsburg, 4 V), ORpol. 8(1987) nr 8, s. 23-24; toż: *La stessa unanime testimonianza, elemento decisivo in tutti i processi del mondo*, IGP X, 2, s. 1588-1592.

80. *Dar dialogu* (Przemówienie podczas spotkania z organizacjami żydowskimi, 11 IX), ORpol. 8(1987) nr 9-10, s. 24-25; toż: *Meditando sulla terribile sofferenza della „Shoà” la Chiesa avverte sempre più il legame con gli ebrei*, IGP X, 3, s. 379-385.

81. *Przybyłem tu, by uczestniczyć w dialogu ekumenicznym* (Homilia podczas nabożeństwa dla mieszkańców diecezji Charleston, Columbia, 11 IX), ORpol. 8(1987) nr 9-10, s. 26-27; toż: *Da Cristo dobbiamo apprendere come superare le divisioni tra i cristiani*, IGP X, 3, s. 394-397.

82. *In dialogo con le culture contemporanee per preparare la loro evangelizzazione* [W dialogu z kulturami współczesnymi – aby przygotować ich ewangelizację] (Przemówienie podczas spotkania z profesorami i studentami Uniwersytetu Laterańskiego, 9 XI), IGP X, 3, s. 1054-1059.

83. *Chcemy wypełnić to, czego Bóg pragnie dla swego Kościoła* (Homilia podczas Mszy św. w obecności Patriarchy Dimitrios I, 6 XII), ORpol. 8(1987) nr 11-12, s. 16; toż: *Realizzare un servizio di carità e di amore che sia riconosciuto dagli uni e dagli altri*, IGP X, 3, s. 1304-1309.

1988

84. *Euntes in mundum* (List apostolski z okazji Tysiąclecia Chrztu Rusi Kijowskiej, 25 I), ORpol. 9(1988) nr 2, s. 1, 3-5; toż: *„Euntes in Mundum”*, IGP XI, 1, s. 202-224.

85. *Nowe Dyrektorium Ekumeniczne* (Przemówienie do uczestników zebrania Sekretariatu Jedności Chrześcijan, 5 III), ORpol. 9(1988) nr 3-4, s. 27.

86. *Bóg mówi po to, ażeby Go słuchano* (Spotkanie z młodzieżą, Werona, 17 IV), ORpol. 9(1988) nr 5 bis, s. 13-14; toż: *Ascoltate la parola di Dio, ponetela all'interno del messaggio della vostra giovinezza*, IGP XI, 1, s. 955-959.

87. *Ciężar wspomnienia* (Przemówienie do przedstawicieli wspólnoty żydowskiej podczas pielgrzymki do Austrii, 24 VI), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 21-22; toż: *Terrasanta, Israele, Libano e Medioriente: dove le radici bibliche, storiche, religiose e culturali invocano la pace*, IGP XI, 2, s. 2124-2129.

1989

88. *Dialog w wierności prawdzie* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, 26 I), ORpol. 10(1989) nr 1-2, s. 26; toż: *„Speriamo che il cammino avviato conduca finalmente alla piena unità nella verità”*, IGP XII, 1, s. 186-191.

89. *Dążmy do tej jedności, której pragnął Chrystus* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego, Oslo, 1 VI), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 21-22; toż: *Non cerchiamo altro che quella pienezza di unità che Cristo voleva per la sua unica e sola Chiesa*, IGP XII, 1, s. 1425-1430.

90. *Nadszedł czas otwarcia nowego rozdziału chrześcijaństwa* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego, Trondheim, 2 VI), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 23; toż: *Apriamo nella storia un nuovo capitolo cristiano in risposta alle molte sfide di un mondo che cambia*, IGP XII, 1, s. 1447-1453.

91. *Jedność chrześcijan stanie się darem Boga w Jego czasie łaski* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego, Rejkiawik, 3 VI), ORpol. 10(1989) nr 7, s. 24-25; toż: *Il mondo si trova ad affrontare nuove sfide ma il Vangelo di Cristo è la nostra speranza*, IGP XII, 1, s. 1483-1489.

92. *Spotkanie przy stole Słowa* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego, Kopenhaga, 7 VI), ORpol. 10(1989) nr 8, s. 30; toż: *Resta ancora molto da fare per rendere la Scrittura quello strumento di unità che il Signore vuole che sia*, IGP XII, 1, s. 1563-1568.

93. *Bez polemik i wzajemnej nieufności* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego w katedrze luteranckiej, Uppsala, 9 VI), ORpol. 10(1989) nr 9, s. 25; toż: *Troveremo l'unità soltanto se accoglieremo la piena e autentica eredità di fede data da Cristo attraverso gli apostoli*, IGP XII, 1, s. 1601-1907.

94. *Deklaracja wspólna papieża Jana Pawła II i arcybiskupa Canterbury Roberta Runcie* (2 X), ORpol. 10(1989) nr 10-11, s. 17; toż: „*Common Declaration*”, IGP XII, 2, s. 740-743.

95. *Dialog pomiędzy religiami a wierność prawdzie* (Przemówienie podczas spotkania z przywódcami różnych religii, Dżakarta, 10 X), ORpol. 10(1989) nr 12, s. 16-17; toż: *Una grande sfida: vivere nel dialogo*, IGP XII, 2, s. 834-840.

1990

96. *Ewangelizacja, dialog, praca dla wspólnego dobra* (Przemówienie do biskupów Mali, 29 I), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 19-20; toż: *Il dialogo ecumenico è una componente della missione di evangelizzazione*, IGP XIII, 1, s. 267-271.

97. *Spotykamy się dziś na ruinach wieży Babel* (Przemówienie na Hradczanach, Praga, 25 IV), ORpol. 11(1990) nr 5, s. 22-24; toż: *Gli eventi di cui siamo testimoni dimostrano che l'Europa unita non è un'utopia del Medio Evo ma un traguardo raggiungibile*, IGP XIII, 1, s. 965-974.

1991

98. Encyklika *Centesimus annus* w setną rocznicę encykliki *Rerum novarum* (1 V), ORpol. 12(1991) nr 4, s. 3-30, p. 22, 23, 25; toż: *Lettera Enciclica Centesimus Annus*, IGP XIV, 1, s. 953-1083.

99. *List [...] do biskupów kontynentu europejskiego na temat stosunków między katolikami a prawosławnymi w nowej sytuacji Europy Środkowej i Wschodniej* (31 V), ORpol. 12(1991) nr 7, s. 36-37; toż: *I rapporti tra cattolici e ortodossi nella nuova situazione dell'Europa Centrale e Orientale*, IGP XIV, 1, s. 1377-1384.

100. *Nasze Kościoły są Kościołami siostrzanymi* (Nabożeństwo ekumeniczne, Białystok, 5 VI), ORpol. 12(1991) nr 5, s. 52-53; toż: *Il dialogo nella verità, nella sincerità e nella carità, unica via per tendere alla piena unità*, IGP XIV, 1, s. 1511-1515.

101. *Wobec braci sama tolerancja to jeszcze za mało* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego w ewangelickim kościele, Warszawa, 9 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 33-35; toż: *Il dovere di rispondere alla volontà di Cristo esige che restiamo saldi sulla via verso l'unità tra i cristiani*, IGP XIV, 1, s. 1620-1625.

102. *Wszyscy jesteśmy odpowiedzialni za rozwój ekumenizmu* (Przemówienie podczas nabożeństwa ekumenicznego, Debreczyn, 18 VIII), ORpol. 12(1991) nr 9-10,

s. 17-19; toż: *La Chiesa cattolica è impegnata nel movimento ecumenico con una decisione irrevocabile*, IGP XIV, 2, s. 340-346.

103. *Na drodze ku jedności w wierze* (Homilia podczas nabożeństwa ekumenicznego, 7 XII), ORpol. 13(1992) nr 1, s. 38-39; toż: *Unire gli sforzi delle Chiese cristiane per la nuova evangelizzazione*, IGP XIV, 2, s. 1326-1331.

104. *Wierzący zjednoczeni w budowaniu pokoju* (Orędzie na XXV Światowy Dzień Pokoju, 8 XII), ORpol. 12(1991) nr 12, s. 4-6; toż: *I credenti uniti nella costruzione della pace*, IGP XIV, 2, s. 1332-1339.

1992

105. *Dialog między kulturami i wiarą* (Przemówienie do członków Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 10 I), ORpol. 13(1992) nr 7, s. 29-32; toż: *Suscitare una nuova cultura dell'amore e della speranza, ispirata dalla verità*, IGP XV, 1, s. 46-52.

106. *Musimy być ludźmi dialogu* (Przemówienie podczas spotkania z muzułmańskimi przywódcami religijnymi, Dakar, 22 II), ORpol. 13(1992) nr 5, s. 16-18; toż: *Cristiani e musulmani hanno uno speciale dovere di agire attraverso il dialogo in favore della pace*, XV, 1, s. 391-396.

107. Posynodalna adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis* o promocji kapłanów we współczesnym świecie (25 III), ORpol. 13(1992) nr 3-4, s. 4-63, p. 36; toż: *Esortazione Apostolica Post-Sinodale Pastores Dabo Vobis*, IGP XV, 1, s. 700-957.

108. *Świętość życia prowadzi ku jedności chrześcijan* (Przemówienie do przedstawicieli Światowej Rady Metodystów, 26 III), ORpol. 13(1992) nr 7, s. 39-40; toż: *Rinnovato impegno al dialogo e alla collaborazione nel servizio del Vangelo*, IGP XV, 1, s. 988-990.

109. *Wzrastanie w prawdzie owocem dialogu ekumenicznego* (Przemówienie podczas spotkania z delegacją Światowej Federacji Luteranckiej, 23 IV), ORpol. 13(1992) nr 7, s. 41-42; toż: *Dal dialogo, una più profonda comprensione del mistero della nostra salvezza*, IGP XV, 1, s. 1161-1163.

110. *Działajcie wspólnie w duchu dialogu* (Przemówienie do biskupów, kapłanów i wiernych z Haiti, 13 X), ORpol. 13(1992) nr 12, s. 37; toż: *Profonda solidarietà e conforto per le prove crudeli del popolo haitiano*, IGP XV, 2, s. 362-365.

111. *Dialog może nam pomóc w dążeniu do pełnej jedności* (Przemówienie do rumuńskich uczestników ekumenicznego spotkania w Prato, 24 X), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 39; toż: *È necessario sviluppare un dialogo sereno tra le Chiese ortodossa e cattolica in Romania*, IGP XV, 2, s. 413-416.

112. *Podejmujmy szczery dialog, aby usuwać przyczyny nietolerancji i niezrozumienia* (Przemówienie do członków Papieskiej Rady do Spraw Dialogu Międzywyznaniowego, 13 XI), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 32-33; toż: *È necessario un comune impegno per eliminare le intolleranze*, IGP XV, 2, s. 551-555.

1993

113. *Un costruttivo dialogo tra religione e scienza per fare luce sul mistero dell'uomo* [Konstruktywny dialog między religią a nauką może rzucić światło na tajemnicę

człowieka] (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami stowarzyszeń psychiatrycznych i psychologicznych ze Stanów Zjednoczonych, 4 I), IGP XVI, 1, s. 13-15.

114. *Duch Boży prowadzi uczniów Chrystusa ku jedności* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, 25 I), ORpol. 14(1993) nr 4, s. 43-45; toż: *Preghiera e carità per ristabilire quella comunione piena che esisteva nel primo millennio tra la Chiesa Bizantina e la Chiesa di Roma*, IGP XVI, 1, s. 178-184.

115. *Zgoda i współpraca dla wspólnego dobra* (Przemówienie podczas spotkania z przywódcami różnych wspólnot religijnych, 10 II), ORpol. 14(1993) nr 4, s. 38-39; toż: „*Spero in una nuova era di dialogo costruttivo e di benevolenza*”, IGP XVI, 1, s. 408-409.

116. *Dialog między nauką a wiarą* (Przemówienie podczas wizyty w Międzynarodowym Centrum Naukowym im. Ettore Majorany, Erice, Sycylia, 8 V), ORpol. 14(1993) nr 7, s. 12-15; toż: *Scienza e fede sono entrambe dono di Dio e in lui trovano il loro principio di unità*, IGP XVI, 1, s. 1107-1114.

117. *Spotkanie dialogu i miłości braterskiej* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 6 VI), ORpol. 14(1993) nr 8-9, s. 49; toż: *L'impegno generoso di cattolici ed ortodossi verso la piena unità costituisce un contributo reale alla pacificazione e alla solidarietà tra i popoli*, IGP XVI, 1, s. 1437-1439.

118. *Podjęmy na nowo dialog miłości* (Przemówienie do Patriarchy prawosławnego Kościoła Etiopii, 11 VI), ORpol. 14(1993) nr 8-9, s. 34-35; toż: *Cattolici e Ortodossi non possono avere altro obiettivo se non la crescita e l'unità del popolo di Dio*, IGP XVI, 1, s. 1472-1475.

119. Encyklika *Veritatis splendor* o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła (6 VIII), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 4-47, p. 6, 13, 14, 17, 19, 22, 25; toż: *Lettera Enciclica Veritatis Splendor*, IGP XVI, 2, s. 156-375.

120. *Zadania dyplomatów w nowej sytuacji Europy* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, Wilno 5 IX), ORpol. 14(1993) nr 12, s. 14-16; toż: *La diplomazia ha il dovere di facilitare la vita democratica nelle Nazioni che escono da un regime totalitario*, IGP XVI, 2, s. 633-640.

121. *Na szlaku dialogu i budowania jedności chrześcijan* (Przemówienie do wykładowców i studentów Papieskiego Instytutu Studiów Wschodnich, 12 XII), ORpol. 15(1994) nr 2, s. 42-45; toż: „*Lasciamoci condurre dallo Spirito ad immaginare nuove prospettive ecumeniche con quella creatività che è propria dei Santi*”, IGP XVI, 2, s. 1450-1456.

1994

122. *Prowadźmy dalej dialog teologiczny* (Przemówienie do delegacji Ekumenicznego Patriarchatu Konstantynopola, 28 VI), ORpol. 15(1994) nr 9-10, s. 11-12; toż: *Come gli apostoli Pietro e Paolo, anche noi, nelle nostre tradizioni orientale e latina, siamo al servizio della stessa ed unica missione*, IGP XVII, 1, s. 1250-1253.

123. *W duchu dialogu i współpracy* (Przemówienie do ambasadora Państwa Izrael przy Stolicy Apostolskiej, 29 IX), ORpol. 15(1994) nr 12, s. 35-36; toż: *Il dialogo tra i popoli nel Medio Oriente non è più un'utopia*, IGP XVII, 2, s. 420-430.

124. *Oreędzie [...] na XXXII Światowy Dzień Modlitw o Powołania* (18 X), ORpol. 16(1995) nr 3, s. 5-7; toż: *Pastorale giovanile e pastorale vocazionale sono complementari*, IGP XVII, 2, s. 505-510.

1995

125. Encyklika [...] *Evangelium vitae* (25 III), ORpol. 16(1995) nr 4, s. 4-50, p. 21, 28, 35, 48, 51, 68, 73; toż: Lettera Enciclica *Evangelium Vitae*, IGP XVIII, 1, s. 605-840.
126. Encyklika *Ut unum sint* (25 V), ORpol. 16(1995) nr 6, s. 4-31; toż: Lettera Enciclica *Ut Unum Sint*, IGP XVIII, 1, s. 1434-1570.
127. *Problem ekumeniczny* (Audiencja generalna, 12 VII), ORpol. 16(1995) nr 10, s. 48-49; toż: *Il problema ecumenico*, IGP XVIII, 2, s. 99-108.
128. *Drogi ekumenizmu* (Audiencja generalna, 26 VII), ORpol. 16(1995) nr 10, s. 49-50; toż: *Le vie del cammino ecumenico*, IGP XVIII, 2, s. 136-145.
129. *Działalność ekumeniczna* (Audiencja generalna, 2 VIII), ORpol. 16(1995) nr 10, s. 50-51; toż: *L'azione ecumenica*, IGP XVIII, 2, s. 155-165.
130. Adhortacja apostolska *Ecclesia in Africa* [...] o Kościele w Afryce i jego misji ewangelizacyjnej u progu roku 2000 (14 IX), ORpol. 16(1995) nr 10, s. 4-40, p. 8, 16, 38, 49, 57, 63, 64, 65, 66, 67, 71, 79, 88, 92, 94, 102, 103, 137, 139; toż: Esortazione Apostolica [...] *Ecclesia in Africa*, IGP XVIII, 2, s. 373-541.

1996

131. *Dialog, świadectwo, współpraca* (Przemówienie podczas spotkania z Konferencją Episkopatu Afryki, 14 IV), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 18-19; toż: *Non abbiate paura di essere una Chiesa che irradia la sua luce nel rispetto delle altre tradizioni umane e spirituali*, IGP XIX, 1, s. 979-984.
132. *List Apostolski [...] na 350-lecie Unii Użhorodzkiej* (18 IV), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 4-6; toż: „Anzitutto rendo grazie al mio Dio, per mezzo di Gesù Cristo, riguardo a tutti voi”, IGP XIX, 1, s. 1014-1028.
133. *Dialog chrześcijaństwa z kulturą* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i sztuki, Maribor (Słowenia), 19 V), ORpol. 17(1996) nr 7-8, s. 16-18; toż: *Questa è l'ora della verità per l'Europa*, IGP XIX, 1, s. 1296-1300.
134. *W kierunku porozumienia i zbratania narodów* (Audiencja generalna, 26 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 4-5; toż: *I diritti dell'uomo, delle nazioni, della giustizia internazionale e della solidarietà, capisaldi di una nuova stagione storica*, IGP XIX, 1, s. 1619-1629.
135. *Duchowa pielgrzymka katolików i prawosławnych ku Jubileuszowi* (Przemówienie do delegacji Ekumenicznego Patriarchatu Konstantynopola, 29 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 41; toż: *Il Grande Giubileo del 2000 possa essere una celebrazione comune di Gesù Cristo, nostro Signore*, IGP XIX, 1, s. 1645-1647.
136. *Jedność Wschodu i Zachodu sprawą całego Kościoła* (Homilia podczas nabożeństwa Moleben w Bazylice Watykańskiej, 6 VII), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 34-35; toż: „Non dobbiamo darci pace finché le divisioni tra noi non abbiano ceduto il posto all'unità di tutti i battezzati”, IGP XIX, 2, s. 47-51.
137. *Chrystus pragnie, aby wszyscy stanowili jedno* (Homilia podczas Mszy św. w Bazylice Watykańskiej, 7 VII), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 35-36; toż: *Celebrare il IV Centenario dell'Unione di Brest è come varcare una storica soglia*, IGP XIX, 2, s. 55-59.

138. *Bogactwo Kościoła Wschodu i Zachodu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 VII), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 37; toż: *Nicea, Costantinopoli, Efeso e Calcedonia: grandi Concili, momenti di grazia*, IGP XIX, 2, s. 60-62.

139. *Quando la ricerca sembra sfiorare misteriose frontiere, il dialogo tra fede e scienza diviene più urgente e ricco di prospettive* [Kiedy badania wydają się dotykać granic tajemnicy, dialog między wiarą a nauką staje się nagły i bogaty w perspektywy] (List do uczestników sesji Papieskiej Akademii Nauk, 29 XI), IGP XIX, 2, s. 787-789.

140. *Musimy dążyć do odzyskania jedności* (Homilia podczas nieszpórów, 5 XII), ORpol. 18(1997) nr 2, s. 36-37; toż: *L'omelia durante la celebrazione dei Vespri nella Chiesa dei Santi Andrea e Gregorio al Celio*, IGP XIX, 2, s. 891-898.

1997

141. *Wspólna odpowiedzialność za budowanie jedności* (Audiencja generalna, 22 I), ORpol. 18(1997) nr 3, s. 12-13; toż: *Ecumenico spirituale e dialogo teologico nel cammino verso il Grande Giubileo*, IGP XX, 1, s. 130-136.

142. *Nadszedł czas, aby podjąć na nowo braterski dialog* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami Wspólnoty muzułmańskiej, 13 IV), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 16-17; toż: *È il tempo di riprendere un dialogo sincero di fraternità*, IGP XX, 1, s. 690-691.

1998

143. *Ku pełnej jedności w prawdzie* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan, 19 II), ORpol. 19(1998) nr 5-6, s. 43-44; toż: *L'atmosfera di fraternità ritrovata tra i cristiani aiuti ad approfondire il dialogo per superare le difficoltà sulla via della piena unione*, IGP XXI, 1, s. 400-403.

144. *W poszukiwaniu jedności chrześcijan w Europie* (Przemówienie do Wspólnoty Komitetu Rady Konferencyjnej Episkopatów Europy i Konferencji Kościołów Europy, 20 II), ORpol. 19(1998) nr 5-6, s. 44-45.

145. *Dialog w Kościele dialogiem zbawienia* (Przemówienie do członków Episkopatu Austrii, 21 VI), ORpol. 19(1998) nr 10, s. 31-34; toż: „Non abbandonate il dialogo! Che tutti siano una cosa sola, in mondo che l'Austria creda!”, IGP XXI, 1, s. 1454-1464.

146. *Encyklika dialogu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 2 VIII), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 54-55; toż: *Ricordo del Venerato predecessore, il Servo di Dio Paolo VI a vent'anni dalla morte*, IGP XXI, 2, s. 106-107.

147. *Dialog między kulturą, nauką i wiarą* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i kultury, Zagrzeb, Chorwacja, 3 X), ORpol. 19(1998) nr 12, s. 10-11; toż: *Il servizio all'uomo è il punto d'incontro tra la Chiesa ed il mondo scientifico e culturale*, IGP XXI, 2, s. 642-646.

1999

148. *Poszukujcie wytrwale dróg dialogu* (Przemówienie do biskupów Ukrainy, 25 III), ORpol. 20(1999) nr 7, s. 38-40; toż: „Attraverso una coraggiosa tensione mis-

sionaria siano abbattute le barriere create dalla desolante oppressioni di settant'anni di ateismo militante", IGP XXII, 1, s. 619-625.

149. *Dawać świadectwo o Bogu Ojcu w dialogu z wyznawcami wszystkich religii* (Audiencja generalna, 21 IV), ORpol. 20(1999) nr 7, s. 51-52; toż: *Testimoniare Dio Padre in dialogo con tutti gli uomini religiosi*, IGP XXII, 1, s. 785-791.

150. *Dialog z Żydami* (Audiencja generalna, 28 IV), ORpol. 20(1999) nr 9-10, s. 44-45; toż: *Il dialogo con gli Ebrei*, IGP XXII, 1, s. 834-843.

151. *Dialog z islamem* (Audiencja generalna, 5 V), ORpol. 20(1999) nr 9-10, s. 45-46; toż: *Il dialogo con l'Islam*, IGP XXII, 1, s. 882-890.

152. *Dialog z wielkimi religiami świata* (Audiencja generalna, 19 V), ORpol. 20(1999) nr 9-10, s. 46-47; toż: *Il dialogo con le grandi religioni mondiali*, IGP XXII, 1, s. 1002-1010.

153. *Prawda, która wyzwala* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sympozjum naukowego poświęconemu Janowi Husowi, 17 XII), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 39-40; toż: *La figura storica di Jan Hus da punto di contesa può diventare un soggetto di dialogo, di confronto e di approfondimento comune*, IGP XXII, 2, s. 1206-1209.

2000

154. *Na drodze do pełnej jedności Ciała Chrystusa* (Przemówienie na Otwarcie Drzwi Świętych i nabożeństwo ekumeniczne, 18 I), ORpol. 21(2000) nr 3, s. 14-16; toż: „*Da questa Basilika io spingo avanti lo sguardo verso il nuovo millennio: in un futuro non lontano i cristiani, finalmente riconciliati possano tornare a camminare insieme come unico popolo*”, IGP XXIII, 1, s. 80-85.

155. *Wiara, ufność i miłość w perspektywie dialogu międzyreligijnego* (Audiencja generalna, 29 XI), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 36-37; toż: *Fede, speranza, carità in prospettiva del dialogo interreligioso*, IGP XXIII, 2, s. 972-986.

156. *Dialog między kulturami drogą do cywilizacji miłości i pokoju* (Orędzie na XXXIV Światowy Dzień Pokoju, 8 XII), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 24-29; toż: *Dialogo tra le culture per una civiltà dell'amore e della pace*, IGP XXIII, 2, s. 1062-1076.

2001

157. *List Apostolski Novo Millennio Ineunte* (6 I), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 4-23, p. 54, 55, 56; toż: „*Novo Millennio Ineunte*”, IGP XXIV, 1, s. 38-127.

158. *W trosce o dialog wiary z kulturą* (List [...] do kard. E.C. Szoki, 8 II), ORpol. 22(2001) nr 5, s. 36-37; toż: *Attraverso il dialogo con la cultura la Chiesa porta nel nuovo millennio i tesori del pensiero e dell'esperienza della sua tradizione bimillenaria*, IGP XXIV, 1, s. 313-314.

159. *Zadania szkoły katolickiej dzisiaj* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowego Kongresu Katolickich Szkół Europy, 28 IV), ORpol. 22(2001) nr 6, s. 34-35; toż: *Nella società multiculturale del nostro tempo „le scuole cattoliche in Europa sono chiamate ad essere comunità dinamiche di fede e di evangelizzazione”*, IGP XXIV, 1, s. 803-806.

160. *Wspólny dialog dla dobra ludzkiej rodziny* (Przemówienie podczas wizyty w meczecie, Damaszek, 6 V), ORpol. 22(2001) nr 7-8, s. 30-31; toż: *Le nostre due grandi comunità religiose sono comunità in dialogo rispettoso e non comunità in conflitto*, IGP XXIV, 1, s. 903-906.

161. *Turystyka w służbie pokoju i dialogu między cywilizacjami* (Orędzie na Światowy Dzień Turystyki, 9 VI), ORpol. 22(2001) nr 9, s. 4-6; toż: *“Il turismo, uno strumento al servizio della pace e del dialogo fra le civiltà”*, IGP XXIV, 1, s. 1174-1178.

162. *Migracje i dialog międzyreligijny* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta 2002 r., 25 VII), ORpol. 23(2002) nr 4, s. 4-5; toż: *Un fecondo dialogo interreligioso basato sulla centralità della persona è l'unica via per allontanare lo spettro delle guerre di religione*, IGP XXIV, 2, s. 105-109.

163. *Miłość i sprawiedliwość początkiem człowieczeństwa* (Przemówienie powitalne, Astana (Kazachstan), 22 IX), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 14-15; toż: *Con il dialogo, non con le armi si risolvono le controversie*, IGP XXIV, 2, s. 374-381.

164. *Dialog i współpraca drogą do rozwoju i pokoju* (Przemówienie do ambasadora Japonii, 29 X), ORpol. 23(2002) nr 2, s. 39-40; toż: *Il terrorismo non può assolutamente aprire la via al riconoscimento di un'ideologia, né condurre ad un Sistema di governo in un Paese*, IGP XXIV, 2, s. 629-632.

165. *Duchowość dialogu* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Dialogu Międzyreligijnego, 9 XI), ORpol. 23(2002) nr 3, s. 45-46. „*Quando nascono conflitti, la pace può essere soltanto il risultato di un processo di riconciliazione, e ciò richiede sia umiltà sia generosità*”, IGP XXIV, 2, s. 680-682.

2002

166. *Kultura dialogu* (List z okazji spotkania zorganizowanego przez Kongres Żydów Europejskich, 25 I), ORpol. 23(2002) nr 4, s. 9-10; toż: *Lettera al Cardinale Walter Kasper in occasione del Congresso Ebraico Europeo*, IGP XXV, 1, s. 112-113.

167. *Potrzebny jest dialog i solidarność* (Przemówienie do ambasadora Korei, 14 III), ORpol. 23(2002) nr 6, s. 24-25; toż: *La Chiesa cattolica in Corea testimone di perdono, di giustizia e di pace per una nuova era di concordia*, IGP XXV, 1, s. 356-358.

168. *Czytajcie i rozważajcie Ewangelię oraz życie nią* (Przemówienie podczas spotkania z młodzieżą Rzymu, 21 III), ORpol. 23(2002) nr 5, s. 35-36; toż *Giovani del nuovo millennio, questa sera vi consegno il Vangelo. Buon cammino verso Toronto!*, IGP XXV, 1, s. 413-416.

169. *Potrzebny jest dialog z kulturą, nauką i oświatą* (Przemówienie do członków Międzynarodowego Ośrodka Katolickiego przy UNESCO, 10 V), ORpol. 23(2002) nr 10-11, s. 26-27; toż: „*Accogliete le grandi sfide culturali del nostro tempo apportando risposte degne della persona umana*”, IGP XXV, 1, s. 717-719.

170. *Religie i kultury między konfliktem i dialogiem* (Przesłanie do uczestników XVI Międzynarodowego Spotkania „Ludzie i religie”, 29 VIII), ORpol. 23(2002) nr 10-11, s. 6-7; toż: *Da Palermo si irradia la luce dello „spirito di Assisi” sull'area del Mediterraneo, in particolare sulla Terra Santa precipitata in una spirale che pare di violenza inarrestabile*, IGP XXV, 2, s. 228-230.

171. *Idźmy wspólną drogą dialogu, prawdy i miłości* (Przemówienie podczas audiencji dla Patriarchy Teoktysta, 12 X), ORpol. 24(2003) nr 1, s. 8-10; toż: *Il discorso del Santo Padre*, IGP XXV, 2, s. 447-450.

172. *Kościół potrzebuje sztuki, aby głosić orędzie Ewangelii* (Przemówienie do uczestników IV Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Komisji ds. Kościelnych Dóbr Kultury, 19 X), ORpol. 24(2003) nr 1, s. 33-34; toż: *Si intensifichi un fecondo dialogo con gli artisti contemporanei per favorire l'incontro e l'abbraccio fra la Chiesa e l'arte*, IGP XXV, 2, s. 570-572.

2003

173. Adhortacja apostolska [...] *Ecclesia in Europa* (28 VI), ORpol. 24(2003) nr 7-8, s. 4-39, p. 6, 7, 10, 11, 18, 19, 23, 24, 25, 106; toż: *Esortazione Apostolica Post-Sinodale su Gesù Cristo, vivente nella sua Chiesa, sorgente di speranza per l'Europa* *Ecclesia in Europa*, IGP XXVI, 1, s. 1004-1083.

174. *Rozwijamy dialog prawdy i miłości* (Przemówienie do delegacji Ekumenicznego patriarchatu Konstantynopola, 28 VI), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 42-43; toż: *„Il consolidamento dell'unità e dell'identità europea esige che i cristiani svolgano un ruolo specifico nel processo di integrazione”*, IGP XXVI, 1, s. 1084-1087.

2004

175. *Dialog wiary i rozumu* (Przemówienie podczas spotkania z rektorami wyższych uczelni Wrocławia i Opola, 8 I), ORpol. 25(2004) nr 2, s. 55; toż: *„Il dialogo vivificante tra fede e ragione durerà e nessuna delle odierne ideologie riuscirà a interromperlo”*, IGP XXVII, 1, s. 28-29.

176. *Dialog ekumeniczny przynosi owoce* (Audiencja genralna, 21 I), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 13-14; toż: *I cristiani: autentici operatori della pace di Cristo della quale il mondo ha bisogno*, IGP XXVII, 1, s. 79-83.

177. *Współpraca i twórczy dialog* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami Uniwersytetu Szczecińskiego i Wydziału Teologicznego, 27 I), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 56-57; toż: *„Spero che i giovani di tutta la regione Nord-Ovest della Polonia abbiano maggiori possibilità di acquisire la scienza filosofica e teologica”*, IGP XXVII, 1, s. 106-107.

178. *Znaczenie dialogu z wyznawcami innych religii* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Dialogu Międzyreligijnego z okazji 40. rocznicy jej powstania, 15 V), ORpol. 25(2004) nr 9, s. 47; toż: *I cristiani sanno di poter contribuire all'edificazione della pace nel mondo, coltivando una profetica sete di giustizia e di libertà*, IGP XXVII, 1, s. 609-611.

179. *Nowy etap dialogu miłości* (Przemówienie do wykładowców i studentów z Prawosławnego Instytutu Teologicznego, 29 VI), ORpol. 25(2004) nr 10, s. 51; toż: *Al gruppo di professori e di docenti dell' „Institut de Théologie Orthodoxe d'Études Supérieures” di Chambésy*, IGP XXVII, 1, s. 866-867.

180. *O dialog ze wszystkimi ludźmi dobrej woli* (Przemówienie do Międzynarodowej Komisji Teologicznej, 7 X), ORpol. 26(2005) nr 1, s. 32; toż: *La rivelazione cristiana*

illumina la ricerca del dialogo e della convivenza tra gli uomini su una base etica comune, IGP XXVII, 2, s. 353-354.

181. *Prawdziwa demokracja wymaga praworządności* (Przemówienie do ambasadora Iraku, 15 XI), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 45; toż: *Possa il governo iracheno risolvere i contrasti e i conflitti attraverso il dialogo e il negoziato, facendo ricorso alla forza militare solo in casi estremi*, IGP XXVII, 2, s. 566-568.

2005

182. *Nasz dialog umacnia się* (Przemówienie do delegacji ekumenicznej, 15 I), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 11-12; toż: *Le radici cristiane dell'Europa sono vitali per il futuro del Continente*, IGP XXVIII, s. 48.

183. *40. rocznica ogłoszenia Deklaracji „Nostra aetate”* (Przemówienie do delegacji Fundacji „Pave the Way”, 18 I), ORpol 26(2005) nr 4, s. 18-19; toż: *Rafforziamo il dialogo tra ebrei e cattolici: „Shalom alechem”*, IGP XXVIII, s. 61.

184. *Szybki rozwój* (List apostolski do odpowiedzialnych za środki społecznego przekazu, 24 I), ORpol. 26(2005) nr 7-8, s. 35-39; toż: *„Il rapido sviluppo”*, IGP XXVIII, s. 94-104.

BENEDYKT XVI

2005

1. *Aby głosić całemu światu żywą obecność Chrystusa* (Homilia podczas Mszy św. na zakończenie konklawe, 20 IV), ORpol. 26(2005) nr 6, s. 4-6; toż: *„Nell'accingermi al servizio che è proprio del Successore di Pietro, voglio affermare con forza la decisa volontà di proseguire nell'impegno di attuazione del Concilio Vaticano II, sulla scia dei miei Predecessori e in fedele continuità con la bimillenaria tradizione della Chiesa*, IB I, s. 1-7.

2. *Dziękuję za ważną służbę dla dobra społeczeństwa* (Przemówienie podczas spotkania z dziennikarzami, 23 IV), ORpol. 26(2005) nr 6, s. 9; toż: *Responsabilità etica degli operatori della comunicazione nella ricerca della verità e nella salvaguardia della centralità e della dignità della persona*, IB I, s. 17-19.

3. *Nie możemy uchylać się od dialogu prawdy* (Przemówienie podczas audiencji dla delegacji Ekumenicznego Patriarchatu Konstantynopola, 30 VI), ORpol. 26(2005) nr 9, s. 20-21; toż: *„Un cammino che ha visto crescere la speranza di un solido «dialogo della verità» e di un processo di chiarificazione teologica e storica”*, IB I, s. 305-308.

4. *Dekalog naszym wspólnym dziedzictwem i zobowiązaniem* (Przemówienie podczas wizyty w synagodze kolońskiej, 19 VIII), ORpol. 26(2005) nr 10, s. 16-18; toż: *„La Chiesa cattolica si impegna, lo riaffermo, per la tolleranza, il rispetto, l'amicizia e la pace fra tutti i popoli, le culture e le religioni”*, IB I, s. 429-433.

5. *Dialog i współpraca* (Przemówienie do naczelnych rabinów Izraela, 15 IX), ORpol. 26(2005) nr 11-12, s. 23-24; toż: *Ai Rabbini Capo di Israele*, IB I, s. 549-550.

6. *Aby każdy miał zapewniony chleb powszedni* (Przesłanie do dyrektora generalnego FAO z okazji Światowego Dnia Wyżywienia, 12 X), ORpol. 27(2006) nr 2, s. 10-11; toż: *La Chiesa incoraggia un vero dialogo delle culture per aumentare la capacità di nutrire la popolazione mondiale nel rispetto della biodiversità*, IB I, s. 656-658.

2006

7. *Służba wierze służbą radości* (Przemówienie do Kongregacji Nauki Wiary, 10 II), ORpol. 27(2006) nr 5, s. 52-53; toż: „*Il servizio alla fede è anche un servizio alla gioia*”, IB II, 1, s. 172-175.

8. *Rozwijajcie dialog ze współczesną kulturą* (Przemówienie do autorów i redaktorów czasopisma „La Civiltà Cattolica”, 17 II), ORpol. 27(2006) nr 6-7, s. 52-53; toż: *Rinnovarsi leggendo correttamente i „segni dei tempi”*, IB II, 1, s. 191.

9. *Gościnność, dialog, szacunek* (Przemówienie do uczestników sesji Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących, 15 V), ORpol. 27(2006) nr 9-10, s. 33-34; toż: *Accoglienza e dialogo interreligioso nel rispetto reciproco sono quanto mai utili per superare pregiudizi e chiusure mentali*, IB II, 1, s. 601-603.

10. *Trzeba odrzucić przemoc i podjąć dialog* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 30 VII), ORpol. 27(2006) nr 9-10, s. 28-29; toż: *Cessi il fuoco. Subito*, IB II, 2, s. 66-67.

11. *Dialog międzyreligijny i międzykulturowy jest niezbędny* (Przemówienie do ambasadorów o większości muzułmańskiej, 25 IX), ORpol. 27(2006) nr 11, s. 39-40; toż: „*Il dialogo interreligioso e interculturale: una necessità per costruire insieme un mondo di pace*”, IB II, 2, s. 348-350.

12. *Dialog miłości i dialog prawdy uczniów Chrystusa* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan, 17 XI), ORpol. 28(2007) nr 1, s. 11-13; toż: „*È l'ecumenismo dell'amore che può risolvere la ricerca della piena verità tra i cristiani*”, IB II, 2, s. 629-632.

13. *Dialog i braterstwo* (Przemówienie podczas spotkania z dziennikarzami, 28 XI), ORpol. 28(2007) nr 2, s. 16-17; toż: *Roma – L'incontro con i giornalisti prima del decollo dall'aeroporto Leonardo da Vinci*, IB II, 2, s. 697-699.

14. *Jesteśmy powołani do prawdziwego dialogu* (Przemówienie podczas spotkania z przewodniczącym Urzędu ds. Religii, 28 XI), ORpol. 28(2007) nr 2, s. 18-19; toż: *Siamo chiamati a perseverare lungo la via del dialogo nel rispetto, nell'amicizia, nel comune desiderio di vivere in pace*, IB II, 2, s. 700-703.

2007

15. Posynodalna adhortacja apostołska *Sacramentum caritatis* (22 II), ORpol. 28(2007) nr 4, s. 4-42, p. 7, 15, 23, 29, 70, 78, 89; toż: *Esortazione Apostolica Post-Sinodale Sacramentum Caritatis*, IB III, 1, s. 292-451.

16. *Niech św. Augustyn będzie dla nas wzorem dialogu wiary i rozumu* (Spotkanie ze wspólnotą akademicką, 22 IV), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 12-13; toż: *Centralità della persona, dimensione comunitaria, fecondo dialogo tra fede e cultura*, IB III, 1, s. 720-723.

17. *List [...] do Biskupów, do Kapłanów, do Osób Konsekrowanych oraz do Wiernych Świeckich Kościoła katolickiego w Chińskiej Republice Ludowej* (27 V), ORpol. 28(2007) nr 9, s. 4-17; toż: *Lettera ai Vescovi, ai Presbiteri, alle Persone Consacrate e ai Fedeli Laici della Chiesa Cattolica nella Repubblica Popolare Cinese*, IB III, 1, s. 942-947.

18. *Szkoła dialogu nauki i wiary* (Przemówienie do wykładowców i słuchaczy XI Szkoły Letniej Watykańskiego Obserwatorium Astronomicznego, 11 VI), ORpol. 28(2007) nr 9, s. 49; toż: „*La vostra piccola comunità internazionale divenga un segno promettente di una maggiore collaborazione scientifica a beneficio della famiglia umana*”, IB III, 1, s. 1065-1066.

2008

19. *Kapłani muszą być przygotowani do dialogu ze współczesnymi kulturami* (Przemówienie do zgromadzenia plenarnego Kongregacji Edukacji Katolickiej, 21 I), ORpol. 29(2008) nr 3, s. 27-29; toż: *Formare sacerdoti per il confronto con le culture di oggi*, IB IV, 1, s. 109-112.

20. *Ojczyznawolności religijnej i wzór „zdrowej laickości”* (Audience generalna, 30 IV), ORpol. 29(2008) nr 6, s. 31-33; toż: *Nella patria della libertà religiosa per il dialogo e la pace*, IB IV, 1, s. 693-697.

21. *Autentyczny dialog powinien być drogą wiary* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Dialogu Międzyreligijnego, 7 VI), ORpol. 29(2008) nr 7-8, s. 19-20; toż: *Il dialogo esige formazione e discernimento per scoprire la verità*, IB IV, 1, s. 961-963.

22. *Dialog Kościoła z państwem jest wciąż otwarty* (Przemówienie podczas ceremonii powitalnej, Paryż, 12 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 9-11; toż: *Tra Chiesa e Stato un dialogo più aperto e positivo*, IB IV, 2, s. 265-269.

23. *Budował braterski dialog na Wschodzie i Zachodzie* (Przemówienie na zakończenie Mszy św. w 50. rocznicę wyboru Jana XXIII, 28 X), ORpol. 30(2009) nr 1, s. 37-38; toż: *Ha aperto in Oriente e Occidente orizzonti di fraternità e dialogo*, IB IV, 2, s. 569-572.

2009

24. *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechniać kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni* (Orędzie na XLIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 5-7; toż: „*Nuove tecnologie, nuove relazioni. Promuovere una cultura di rispetto, di dialogo e di amicizia*”, IB V, 1, s. 123-127.

25. *Ziarno nadziei dla świata* (Przemówienie do członków Międzynarodowej Komisji Wspólnej ds. Dialogu Teologicznego między Kościołem Rzymskokatolickim a Kościołem Prawosławnym, 30 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 17; toż: *Il mondo ha bisogno di segni visibili di unità*, IB V, 1, s. 174-175.

26. *Oby chrześcijanie, żydzi i muzułmanie mogli żyć w pokoju w Ziemi Świętej* (Przemówienie do członków delegacji Wielkiego rabinatu Izraela, 12 III), ORpol. 30(2009) nr 5, s. 48-49; toż: „*Cristiani ebrei e musulmani vivano in pace in Terra Santa*”, IB V, 1, s. 372-373.

27. *Uniwersytet miejscem dialogu i zgłębiania prawdy* (Przemówienie podczas uroczystości poświęcenia kamienia węgielnego pod uniwersytet katolicki, 9 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 11-12; toż: *Pregiudizio e violenza sfigurano la religione*, IB V, 1, s. 756-759.

28. *Posłuszeństwo prawdzie umożliwia dialog* (Spotkanie z organizacjami zaangażowanymi w dialog międzyreligijny, 11 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 25-27; toż: *C'è bisogno di un dialogo genuino delle culturale e delle religioni*, IB V, 1, s. 790-793.

29. *Muzułmanie i chrześcijanie w dialogu* (Spotkanie z muzułmanami przed meczetem Omara, 12 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 27-28; toż: *Dialogo sincero per superare conflitti e incomprensioni*, IB V, 1, s. 794-796.

30. *Potrzeba odwagi, by poskromić żądzę odwetu* (Przemówienie w obozie dla uchodźców, Betlejem, 13 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 37-38; toż: *Un onesto dialogo per il diritto a una sovrana patria palestinese*, IB V, 1, s. 812-814.

31. *Historia mozolnej wędrówki Boga z grzeszną ludzkością* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 60; toż: *Il dialogo tra le religioni apre il mondo alla giustizia e alla pace*, IB V, 1, 854-858.

32. Encyklika *Caritas in veritate* (29 VI), ORpol. 30(2009) nr 9, s. 4-35, p. 4, 26, 29, 30, 31, 56, 57, 59, 76; toż: Lettera Enciclica [...] *Caritas in Veritate*, IB V, 1, s. 1105-1246.

2010

33. *Tradycja i dialog z kulturami* (Przemówienie do akademii papieskich, 28 I), ORpol. 31(2010) nr 3-4, s. 21-22; toż: *Confronto con le diverse culture per armonizzare ragione e fede e costruire un autentico umanesimo cristiano*, IB VI, 1, s. 129-132.

34. *Dialog i braterska współpraca na drodze do jedności* (Spotkanie ekumeniczne, Pafos, 4 VI), ORpol. 31(2010) nr 8-9, s. 9-10; toż: *Dialogo e cooperazione fraterna nel cammino verso l'unità*, IB VI, 1, s. 845-847.

35. *Dialog między religiami musi się toczyć na różnych płaszczyznach* (Spotkanie z przedstawicielami innych religii, Twickenham, 17 IX), ORpol. 31(2010) nr 10, s. 18-19; toż: *Ponti di amicizia tra le religioni*, IB VI, 2, s. 226-229.

36. *Dialog między kulturami wzbogaca całą wspólnotę* (Przemówienie pożegnalne, Birmingham, 19 IX), ORpol. 31(2010) nr 11, s. 44-45; toż: *Il dialogo tra culture e religioni arricchisce l'intera comunità*, IB VI, 2, s. 273-274.

37. *Nowe i kreatywne języki, pozwalające prowadzić dialog ze wszystkimi* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady Kultury, 13 XI), ORpol. 32(2011) nr 1, s. 26-28; toż: *Linguaggi nuovi e creativi per dialogare con tutti*, IB VI, 2, s. 829-832.

38. *Sluchanie Boga na pustyni świata* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 5 XII), ORpol. 32(2011) nr 1, s. 53; toż: „*In ascolto di Dio nel deserto del mondo*”, IB VI, 2, s. 963-967.

2011

39. *Miejsce braterskiego dialogu wierzących z niewierzącymi* (Przesłanie wideo z okazji inauguracji Dziedzińca Pogan w Paryżu, 25 III), ORpol. 32(2011) nr 5, s. 10-11; toż: *Spazi di dialogo e di fraternità tra credenti e non credenti*, IB VII, 1, s. 370-373.

40. *Kościół sprzyja spotkaniu i dialogowi* (Przemówienie do uczestników 17. Zgromadzenia Europejskiej Unii Nadawców (EBU), 30 IV), ORpol. 32(2011) nr 6, s. 50-51; toż: *Al servizio della gente per il cammino della società*, IB VII, 1, s. 542-545.

41. *Mosty dialogu między ludami i narodami* (Przemówienie do mieszkańców Wenecji, 7 V), ORpol. 32(2011) nr 6, s. 23-24; toż: *Ponti di dialogo tra popoli e nazioni*, IB VII, 1, s. 602-604.

2012

42. *Wielowiekowe więzi kamedulów z anglikanami* (Homilia podczas Nieszporów w kościele Świętych Andrzeja i Grzegorza w Rzymie, 10 III), ORpol. 33(2012) nr 5, s. 48-50; toż: *Scegliere Cristo, speranza di ogni uomo*, IB VIII, 1, s. 285-289.

43. *Zaufanie i dialog fundamentem przyszłości* (Przemówienie do delegacji Latinoamerykańskiego Kongresu Żydowskiego, 10 V), ORpol. 33(2012) nr 6, s. 25-26; toż: *Fiducia nel dialogo per il futuro dell'umanità*, IB VIII, 1, s. 557-558.

44. *Dialog i pojednanie na Bliskim Wschodzie* (Apele Benedykta XVI o pokój przed podróżą do Libanu, 9 IX), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 4.

45. *Milcząca siła, która zwycięża hałaśliwe moce* (Audienca generalna, 19 XII), ORpol. 34(2013) nr 2, s. 42-44; toż: *Quella forza silenziosa che vince il rumore delle potenze*, IB VIII, 2, s. 773-780.

2013

46. *Na drogach dialogu zrozumienia i pojednania* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 I), ORpol. 34(2013) nr 2, s. 17-18; toż: *Gesti concreti di dialogo, di comprensione e di riconciliazione*, IB IX, s. 6-7.

FRANCISZEK

2013

1. *Prześladowanie, do którego podlega książę świata* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 4 V), ORpol. 34(2013) nr 7, s. 29.

2. *W drodze do jedności* (Audienca dla arcybiskupa Canterbury i prymasa Wspólnoty Anglikańskiej Justina Welby'ego, 14 VI), ORpol. 34(2013) nr 8-9, s. 32-33; toż: *L'impegno per la ricerca dell'unità tra i cristiani non deriva da ragioni di ordine pratico, ma dalla volontà stessa del Signore Gesù Cristo*, IF I, s. 324-326.

3. *Pokora i wolność w dialogu z Bogiem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 30 VI), ORpol. 34(2013) nr 8-9, s. 58-59; toż: *Gesù non impone mai, Gesù è umile, Gesù invita*, IF I, s. 509-511.

4. *Nie należy ignorować „rewolucji czułości”, która spowodowała wcielenie Słowa* (Przemówienie podczas spotkania z członkami komitetu koordynacyjnego CELAM, 28 VII), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 25-29; toż: *Rinnovamento della Chiesa e dialogo con il mondo attuale*, IF I, 2, s. 114-123.

5. *Nie ma pokoju bez dialogu* (Przemówienie podczas spotkania z uczniami i nauczycielami japońskiej szkoły, 21 VIII), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 46; toż: *Mitezza e dialogo*, IF I, 2, s. 185-186.

6. Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* (Rzym 24 XI), p. 238-257; toż: *Esortazione Apostolica Evangelii Gaudium*, IF I, 2, 537-681.

7. *Teolodzy są pionierami dialogu z kulturami* (Audiencja dla uczestników sesji plenarnej Międzynarodowej Komisji Teologicznej, 6 XII), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 35-36; toż: *Siate pionieri del dialogo della Chiesa con le culture*, IF I, 2, s. 723-725.

2014

8. *Główną drogą pokoju jest dialog* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 13 I), ORpol. 35(2014) nr 2, s. 15-19; toż: *Dalla chiusura solo distruzione, aprisi alla Cultura dell'Incontro*, IF II, 1, s. 37-44.

9. *Rozmowa z Bogiem* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 21 I), w: *Prawda jest spotkaniem. Słowa z Domu świętej Marty*, tłum. A.T. Kowalewska, Znak, Kraków 2019, s. 479-481.

10. *Pomost dialogu* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 24 I), w: *Prawda jest spotkaniem. Słowa z Domu świętej Marty*, tłum. A.T. Kowalewska, Znak, Kraków 2019, s. 484-486.

11. *W jaki sposób prowadzi się dialog?* (Przemówienie podczas spotkania z biskupami azjatyckimi w sanktuarium w Haemi, 17 VIII), ORpol. 35(2014) nr 8-9, s. 18-20; toż: *Dialogo si fa con empatia non formule*, IF II, 2, s. 146-151.

12. *Pokojowe współistnienie różnych religii jest możliwe* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami rządu i władz państwowych, Tirana, 21 IX), ORpol. 35(2014) nr 10, s. 10-11; toż: *Non invochi Dio chi compie violenze*, IF II, 2, s. 270-272.

13. *Europa potrzebuje dialogu* (Przemówienie podczas spotkania z dziennikarzami w samolocie do Rzymu, 25 XI), ORpol. 35(2014) nr 12, s. 18-19.

14. *Owoce dialogu* (Audiencja generalna, 3 XII), ORpol. 36(2015) nr 1, s. 52-53; toż: *In Turchia viaggio di pace e per il dialogo ecumenico*, IF II, 2, s. 717-723.

2015

15. *Dialog otwiera drogę do współpracy* (Spotkanie z przedstawicielami lankijskich wspólnot religijnych w Kolombo, 13 I), ORpol. 36(2015) nr 2, s. 10-11.

16. *Rozmawiać to słuchać bliźniego* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 16 IV), w: *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, tłum. A.T. Kowalewska, Znak, Kraków 2017, s. 437-439.

17. Encyklika *Laudato si*. W trosce o wspólny dom (24 V), p. 163-201.

18. *Nasz dialog musi być kontynuowany* (Przesłanie z okazji 50. rocznicy powstania Wspólnej Grupy Roboczej Kościoła Katolickiego i Ekumenicznej Rady Kościołów, 23 VI), ORpol. 36(2015) nr 7-8, s. 39-40.

19. *Naszą metodą jest dialog* (Przemówienie podczas spotkania z episkopatem Stanów Zjednoczonych Ameryki w Waszyngtonie, 23 IX), ORpol. 36(2015) nr 10, s. 27-31.

20. *Troszczmy się o siebie nawzajem i o świat stworzony* (Audience generalna, 28 X), ORpol. 36(2015) nr 11, s. 37-39.

2016

21. *Staliśmy się przyjaciółmi i braćmi* (Przemówienie podczas wizyty w rzymskiej synagodze, 17 I), ORpol. 37(2016) nr 2, s. 19-20.

22. *Co się z tobą stało, Europo?* (Przemówienie podczas uroczystości wręczenia Franciszkowi Nagrody Karola Wielkiego, 6 V), ORpol. 37(2016) nr 5, s. 30-34.

23. *Dialog i poszanowanie dla wszystkich mieszkańców Kaukazu* (Audience generalna, 5 X), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 34-35.

24. *Dialog jest wyrazem wielkiej potrzeby miłości Boga* (Audience jubileuszowa, 22 X), ORpol. 37(2016) nr 11, s. 43-44.

2017

25. *Od dialogu do współpracy* (Przemówienie do przedstawicieli Konferencji Rabinów Europejskich Rady Rabinicznej Ameryki i Komisji Wielkiego Rabinatu Izraela, 31 VIII), ORpol. 38(2017) nr 9, s. 14.

2018

26. *Jak demaskować fałszywe wiadomości?* (Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2018 r., 24 I), ORpol. 39(2018) nr 2, s. 4-7.

27. *Adhortacja apostołska Gaudete et exsultate o powołaniu do świętości w świecie współczesnym* (19 III), p. 16, 23, 66, 82, 149, 150, 156, 172, 173.

28. *Miłosierdzie rodzi nadzieję* (Przemówienie do misjonarzy miłosierdzia, 10 IV), ORpol. 39(2018) nr 5, s. 11-16.

29. *Mosty dialogu między kontynentami* (Przesłanie do uczestników międzynarodowej konferencji teologów w Sarajewie, 11 VII), ORpol. 39(2018) nr 8-9, s. 36-37.

30. *Prośmy o dary dialogu i cierpliwości* (Przemówienie w sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia w Wilnie, 22 IX), ORpol. 39(2018) nr 10, s. 18-19.

31. *Jeśli nie będzie rozbrzmiewała muzyka Ewangelii* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego w luterkańskiej katedrze, Ryga, 24 IX), ORpol. 39(2018) nr 10, s. 28-30.

32. *Kto nie przyjmuje zaproszenia na przyjęcie* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 6 XI, streszczenie), ORpol. 39(2018) nr 12, s. 35-37.

33. *Dwie różne logiki* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 8 XI, streszczenie), ORpol. 39(2018) nr 12, s. 37-39.

34. *Dobra polityka służy pokojowi* (Orędzie na Światowy Dzień Pokoju 2019 r., 8 XII), ORpol. 40(2019) nr 1, s. 4-6, p. 5.

2019

35. „*Kultura nadużyć*” raną zadaną wiarygodności Kościoła (List do biskupów Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, 1 I), ORpol. 40(2019) nr 1, s. 7-11.

36. *Dialog między chrześcijaństwem i islamem ma decydujące znaczenie dla pokoju na świecie* (Audiencja generalna, 6 II), ORpol. 40(2019) nr 2, s. 11-12.